

Faroe Islands at the dawn of 2020 Report of a Listening Post held January 8th 2020

Conveners: Sanna á Løgmansbø, Magni Mohr, Jóhanna Andreassen & Jan Willemoes

PART 1: THE SHARING OF PREOCCUPATIONS AND EXPERIENCES

In this part, the Listening Post participants were invited to identify, contribute, and explore their experiences in their various social roles, be they: in work, unemployed or retired; as members of religious, political, neighbourhood, voluntary or leisure organisations; or as members of families and communities. This part was largely concerned with what might be called, 'the stuff of people's everyday lives': the 'socio' or 'external' world of participants.

PART 2: IDENTIFICATION OF MAJOR THEMES

In Part 2 the aim was to identify collectively the major themes emerging from Part 1.

Ungdommens mentale sundhed på dagsordenen

Aldrig har der været mere fokus på mental sundhed og "mental illness" blandt unge. Stadigt flere "dyrker" sine symptomer, sygdomme, tilstande og særlige personlighedstræk. "Det særlige" bliver en identitetsmarkør og en måde at differentiere sig på - en komponent i skabelsen af egen identitet?

Samtidig er det godt, at vi er åbne, mere bevidste og kan tale mere frit om "mental illness". Som samfund er vi blevet bedre til at containe det, men der har aldrig været flere unge, som er suicidale. "Måske er vi som samfund blevet alt for rummelige og inkluderende?"

Autoritetsstrukturerne i samfundet udhules og forsvinder

Vi lever i et digitalt samfund, hvor alle googler ekspertinformation i løbet af sekunder. Patienten googler symptomer og diagnose inden besøget hos lægen, som derefter dobbelt-googler det samme. "Hvad skal jeg bruge autoriteter til, når jeg hele tiden kan være foran dem i anskaffelse af viden?" Læreren: "Det er meget vanskeligere at undervise i Geografi i dag...!"

Eksperternes viden demokratiseres. Institutionelle autoriteter udhules i faretruende grad og er ude af stand til at håndtere, at vidensniveauet omkring dem stiger. De bruger flere ressourcer på at fastholde autoriteten end på at udvikle og anvende sin ekspertviden. Psykologen: "Ekspertautoriteten er i frit fald! Psykiatrien er optaget af at bevare sin egen magtposition, ikke optaget af patienten!"

Et fragmenteret samfund skaber angst og utryghed i ungdommen

Stadigt flere institutioner i samfundet er mere optaget af sin egen overlevelse end af sit bidrag til samfundet som helhed. Derved fremstår de fragmenteret og løsrevet - og opleves ikke som en brugbar og hjælpsom ramme for borgerne. Særligt den unge og

digitale generation har brug for faste rammer og fasthed. Uden dét trives angsten og utrygheden, som igen medfører mindre tillid til samfundet. *"Jeg har mistet troen, tilliden og glæden ved vores samfund og dets institutioner. Det har stået på i 2-3 år."* Karakterer som "Jokeren" i Batman-universet bliver hyppigere og flere søger svar på spørgsmålet *"Hvordan kan jeg som borger finde min plads i samfundet?"*

Samtidig lever forældre livet i højhastighed for at skabe karriere og velstand, men hvem skal så opdrage børnene og tage sig af ungdommen.....er det samfundet? Vi kan ikke gøre det hele lige godt, så noget må vige og lide - er det arbejdsliv eller familieliv? En ny trend er, at stadigt flere vælger at bruge tiden i familien og løsriver sig fra samfundets "maelstrom" af karriere, forbrug, status og uansvarlig egennytte.

Ledelse under forandring

Det er en stigende tendens, at direktører går før tid (Eik, Glasir, LS, LV o.a), også uden at have noget andet at gå hen til. De abrupte karriereforløb sætter sig i organisationer og samfund. Hvad sker der i børneflokkene (organisationen), når forældreskabet (lederskabet) bliver ustabil? Når de unge ikke oplever tilstrækkelig ledelse, stiller det krav til den indre ledelse - de skal i større grad lede sig selv.

Det er blevet vanskeligere at lede den digitale generation, som stiller andre krav og har helt nye behov.

Senior borgerskabet er optaget af forbrug og komfort.

Det etablerede borgerskab er mere optaget af egen komfort og forbrug, end af de fremtidige udfordringer for ungdommen, menneskeheden og planeten. *"Hvorfor er jeg som ældre mindre aktiv og mindre bekymret...måske er det fordi mit fremtidshåb knytter sig til min egen levetid, og ikke mine efterkommere?"*

Måske skyldes det, at ungdommen ikke ser kompleksiteten og derfor ikke er så hæmmet i forhold til at handle og reagere? Er der mon mere optimisme blandt unge, og mere pessimisme blandt ældre borgere?

"Vi er mere optagede af at passe på os selv end på hinanden!!"

Miljø og klima er omkring os, mellem os og inden i os!

Overalt tales der om miljø, klima og forurening. Lever vi i en illusion om at være beskyttede og isolerede fra disse stadigt mere dystre udsigter, siden vi ikke handler på det? De unge stemmer er blevet tydeligere og udfordrer politikere, erhvervsliv og institutionerne i samfundet, men det bliver ved snakken. Plastikken i havet bliver tydeligere, vejret forandrer sig og fiskeflåden forurener mere end nogensinde, men vi lader til at være døde, blinde og stumme som samfund. Nu laver vi også fiskeskibe, som er designet til at fiske plastik i havet...den er jo helt gal!

De unge prøver at gøre noget, men de er meget venlige, politisk korrekte og uden aggression. Måske uden reel magt?

Der er to virkeligheder - en digital og en verdslig

Vi lever i to verdener - en verdslig og en digital verden. Vi er manipuleret og styret af FB reklamer og digitale supermagter.

Vi arbejder røven ud af bukserne og kommunikerer via messenger til børnene. Vi bruger ikke længere reel opdragelse og kontakt-regulering!

Lærerne gør ikke det de kan gøre, for de er bange for forældrereaktioner på FB, som igen underminerer rolleautoriteten i virkelighedens verden. Barnet *skal* have 12 hver gang. Vi vil designe vores børns karakterbog og skaber en uvirkelig virkelighed. Er vi på vej mod en skizoid borderline kultur!

Hvor står du op for dig selv og hvor er du mest dig selv - i den digitale eller den verdslige virkelighed??

De unge zapper meningsfuldhed i et forsøg på at tage ansvar

Mange engagerer sig aktivt i noget stort og meningsfuldt. Det bliver en livsstil med periodevist engagement i "big-scale issues" eks klima, miljø og dyre-velfærd. Er det et reelt forsøg på at tage ansvar eller blot noget forbigående? Samtidig er mange unge dybt optaget af deres egen ubalance, sygdomme, mangler, diagnoser etc.

Vi venter på krisen!

Det er som om, at vi venter på noget. Det er som om, at noget er ude af kontrol og skal nulstilles - dér ligger håbet, men vi har ikke nogen reel indflydelse eller et følt ansvar. Det virker lidt urealistisk, grænsende til det psykotiske eller som om, at vi er et samfund på kokain. Deltagere kommenterer: *"Føroyar er en festabe midt i nordatlanten, som er på kokain med knappenålpupiller...men fakta er, at den er impotent"*.

"Måske går det for godt...jeg glæder mig til krisen...(latter og lettelse hos deltagerne)"

Kompleksitet og gode tider passiviserer os

Det tager kun fem minutters donation at samle ind til restaurering af Notre Dame i Paris, men hvordan engagerer og forpligter vi os i forhold til sager som klima og miljø? Vi kender betydningen, men gør ikke dét, som skal gøres. Der er mange og komplekse perspektiver, men hvem har definitions-retten? Hvem har magten til at handle??

Vi har bygget et samfund baseret på jura, kontrol, håndtering af personfølsomme oplysninger og korrekt fordeling af ressourcer, fremfor at producere og bruge varme hænder til trængende borgere. *"Se på, hvor dårligt vi behandler vores gamle og demente!"*

Det er som om, at den almene forvaltning er skabt til at skade og skabe depressive træk i institutionerne. Vi producerer "cover-my-ass politikere".

Der er for lidt konsekvens i vores samfund! Der er for megen snak, der ikke skaber reel bevægelse og udvikling. Vi har brug for mere handling og konsekvens hos magthaverne. *"Hvis havnen skal gøres ren, så gør den dog ren!" og "Vi lever i et samfund, der skaber en flad banan!"*

PART 3: ANALYSIS AND HYPOTHESIS FORMATION

In Part 3, the participants were working with the information resulting from Parts 1 & 2, with a view to collectively identifying the underlying dynamics both conscious and unconscious that may be predominant at the time; and developing hypotheses as to why they might be occurring at that moment. Here, participants were working more with what might be called their 'psycho' or 'internal' world: their collective ideas and ways of thinking that both determine how they perceive the external realities and shape their actions towards them.

Hypotese 1: Det oplyste individ bliver hovedingrediens i samfundssuppen

Samfundet er mere rummeligt og forsøger at inkludere og normalisere alle adfærdstræk. Vidensniveauet er højt, unge bliver bevidste om deres mentale usundheder og det er trendy at vælge et balanceret liv foran en karriere. Samfundet placerer stadig større ansvar hos den enkelte, mens angst og utryghed vokser hos de unge.

Derfor oplever flere unge mere personlig lidelse, der bliver en identitetsmarkør og noget som de unge forholder sig til i sin omgang med andre. Den mentale sundhed er i højere grad en del af den nutidige eksistens og dyrkes i alle former og afskygninger - både som livsstil og industri.

Det resulterer i et oplyst samfund med et højere bevidsthedsniveau om dét at være et menneske og de konsekvenser som det medfører. Individet bliver hovedingrediensen i samfundssuppen.

Hypotese 2: Generationer splittes mellem håb og komfort

De unge har brug for et sted at høre til og en tro på at samfundet fungerer. De har brug for oplevet meningsfuldhed og samhørighed med andre. De har brug for håb for fremtiden. Derfor investerer de opmærksomhed i klima og miljø, men oplever samtidig at stå alene uden reel handling til håndtering af problemerne. De vil gerne have tillid til samfundets institutioner, men autoriteten er i frit fald og de oplever i stedet mistillid. De vil gerne have tillid til forældre og ledere, men de er optaget af noget andet og fungerer ikke i kontinuitet. De unge prøver at handle og engagere sig i en bedre fremtid, men oplever ikke at generationen over dem tager det alvorligt. De unge skaber et digitalt parallelunivers, hvor de selv kan designe arkitekturen.

Derfor oplever unge angst og en grundlæggende usikkerhed på autoriteter. De oplever et tomrum med kaos, alenehed og al ansvarlighed placeret hos sig selv.

Det resulterer i en kollision mellem behov for håb og handling på den ene side og mistillid til magthavere og seniorgenerationens fokus på komfort og forbrug, på den anden side. Derved opstår en splittelse mellem generationer, hvor ungdommen kan søge tilflugt, mening og overlevelse i det digitale univers, mens seniorer konsoliderer sin velfærd i egen villa.

Hypotese 3: Vi kastrerer os selv, og venter på krisen

Det går godt og der er gode tider på Færøerne. Det er samtidigt passiviserende og hæmmer den naturlige virkelyst og handlekraft. Bureaukrati og forvaltning skaber pseudoarbejde og depressive tilstande, hvor fokus bliver på kontrol og korrekt allokering af ressourcer, frem for at skabe flere varme hænder til vores ældre eller direkte handling på umiddelbare opgaver. Borgere bliver optaget af egennytte, egenomsorg og overvældet af de mange valgmuligheder, men passer mindre på hinanden og bliver stadigt mere fremmedgjorte i de "institutionelle containere". Samtidig overser vi de åbenlyse faresignaler og ignorerer den katastrofekurs, som er i både samfund og verdenen omkring os.

Derfor oplever borgeren et liv i en boble, hvor de på den ene side forsøger at knytte an til meninger og meningsfuldhed, og på den anden side oplever at være kastreret i forhold til reel handlekraft og nødvendig forandring.

Det resulterer i en stor utilfredshed hos både individ og samfund. Håbet bliver spinkelt og håbløsheden sætter sig som passivitet og overforbrug. Under overfladen øges spændinger og polariseringer. Alle ved at kursen er forkert, mens afmagten trives under overfladen. Håbet knytter sig til, at en kommende krise vil skabe kursændring og forløsning.

Hypotese 4: Vi udvikler skæve og skizoide borderline kulturer

Vi har udhulet de institutionelle autoriteter og mistet tilliden til politikere og samfund. Da det også er dem, der skal tage beslutninger og foretage kontrollerede forandringer, har vi skabt en gordisk tilstand, hvor forsvar som benægtelse, forskydning og dissociering trives. De unge søger tilflugt i en digital virkelighed og de ældre mæsker sig i velfærd og forbrug. Stadigt flere unge bliver optaget af "mental illness" og vi producerer stadig flere "Joker-karakterer" i samfundet. Vi forholder os ikke til verden omkring os eller tager reelt medansvar for den globale diskurs. Vi sælger laks til Rusland, køber teknologi af Huawei, snakker Arktis med amerikanere, vil lave ambassade i Jerusalem. Men vi tager ikke del i krige, katastrofer og globale udfordringer. Vi overfisker vores have og forholder os ikke til realiteterne.

Derfor oplever borgeren at være i en pseudo-virkelighed. På en måde er vi eksistenstruet og på kollisionskurs, men vi har sat os godt til rette med et overfladisk smil og falsk tryghed. Grænserne mellem virkelighed og uvirkelighed bliver utydelige og vi føler skævheden i vores eksistens. Det er som om, at vi lever i et fatamorgana, hvor uvirkelige parametre i det digitale og designede univers importeres til en naturlig og reel virkelighed.

Det resulterer i en skizoid borlinekultur i vores samfund, hvor borgeren tilsyneladende har et godt liv på overfladen, men underliggende er en skævhed og forvrænget virkelighed, som ikke kan håndteres åbent.

Færøerne den 8. januar 2020:

Sanna á Løgmansbø, Magni Mohr, Jóhanna Andreassen & Jan Willemoes